

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr. za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farožu. Določniki tiskovnih društev dobivajo list brez posebnih naročilne.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Le dosledno!

V štev. 287. od nedelje 14. t. m. nas je „Narod“ razveselil alj da bolje rečemo — osupnil s člankom: „liberalizem in mi“. Pritožuje se, da „slovenski klerikalni listi“ Narodce pitajo z „liberalci“. Ker je to Narodcem nenadoma nekako nadležno postalo, je upati pri njih v novem letu — poboljšanja.

Prvi korak k temu je — pravo spoznanje, in to se vidi v tem, kako da „Narod“ zdaj besedo „liberal“ umeje in tolmači. „Kdor daje vsakemu svoje, on je liberalen. Kdor firja polno svobodo za se, pa jo daje in privoščiti tudi drugim, on je liberalen“. To vse je prav fletno in ne menjka ničesar družega, kakor le — dejanskega izvrševanja. Treba samo doslednosti v sklepanju, kadar je govor o katol. cerkvi in njenih pravicah.

Doslednost že tudi nekako „Narod“ sam čuti, ko piše: „Vemo, da nam bodo daničarji (zakaj tako? Recite rajši: katoličani!) rekli: liberalizem je cerkvi sovražni. A to ni res!“ Mladoslavencev glasilo torej izreka, da — če so tudi „liberal“, nečejo cerkvi sovražni biti.

V teh besedah tiči — tako jih vsaj mi umevamo — prevrat k boljšemu. To bi nas neizrečeno veselilo, in ker mislimo, da ta članek ni pisan zaradi tega, ker se bliža novo leto, in bo treba naročnino ponoviti, bi bilo zaradi sporazumljenja le samo želeli, da „Nar.“ svoj program — vsled poprej izjavljenih besed — tako-le bolj natančno določi:

1. Ker smo v dobrem pomenu besede „liberal“, ter dajemo in privoščimo tudi drugim polno svobodo, smo — dosledno — tudi za to, da uživa kat. cerkev v državi popolno svobodo, ter uravnava sama svoje notranje zadeve, n. pr. gledé bogoslovskih študij, vzrejevanja duhovskih

kandidatov, svojega premoženja, nameščevanja svojih služabnikov itd.

2. Mi mladoslovenci ne smemo in ne moremo več pisano gledati in pikati „pravne stranke“, kajti se ona, na kolikor ima slovenskih življev, tudi drži narodnega programa, kakor mi; če pa vrh tega poudarja tudi cerkvene pravice, ne moremo — če hočemo dosledni biti — mi temu nasprotovati, ker slovenski liberalci nismo kat. cerkvi sovražni, torej ne moremo tudi sovražni biti stranki, ki je in se imenuje katoliška. —

3. Gledé na to, kar smo v 1. in 2. točki ravno izrekli, ni tudi več uzroka, zakaj da bi slovenske veljake: dra. Bleiweisa, dra. Costo, Hermana, dra. Tonklija itd., ki se držé konservativnih načel, grizli in psovali, marveč jih spoštujemo kot soboritelje za pravično stvar.

4. Ne bomo več hvalili groznega roparja, kat. kralj kriv storil z nasilstvom na glavarja kat. cerkve. Sej pa tudi tega vsega treba ni bilo, ker tu ni šlo za narodnost, marveč le za to, da se — v smislu frejmauerjev — katoliški cerkvi trdna podlaga spodkopá

5. in slednjič bomo odslej nagovarjali slov. državne poslance, da nikakor ne pritrdijo Stremayerjevim „cerkvenim postavam“; to pa zamoremo zdaj toliko lažje, ker je mož naše stranke, namreč g. dr. Razlag sam, v drž. zboru poudarjal cerkveno oblast, ki se mora poprej poprašati v cerkvenih zadevah, v katerih državnemu zboru pristojnosti manjka.

To in tako naj glasilo „liberalnih“ Slovencev govori, alj če se govoriti tako naravno ne upa, vsaj po teh načelih zanaprej postopa, potem bo resnica, da slovenski liberalci „niso kat. cerkvi sovražni“. Se ve da potem „Nar.“ tudi duhovnikov več ne bo za „pope“ imel in kar je še več tacihi imen, ki jih izlega živo sovraštvo proti

Dnešnji list ima 1/4 pole priloge.

kat. cerkvi — in namesto besede: „klerikalni listi“ bo lepo po domače pisal: „Gospodar“, „Novice“, „Danica“, „Glas“ itd. Tako bo potem nenkrat vsega razpora konec in „Gospodar“ se prvi pobrati — z „Narodom“.

Poročilo

štajerskega dež. odbora

o njegovem delovanju od 1. sept. 1872 do konca sept. 1873.

Ceste. Nova cesta do sloveno-bistriške postaje je bila preračunana za 1625 gld. 24 kr.; ko so jo pa delati začeli, se je — pravi poročilo — več storilo, kakor je bilo treba, in vse delo šlo je v nemarno spod rok. Tako so se stroški znatno povišali in podvzetnik prejel je od dež. odbora dozdaj že 8600 gld.

Za cesto k železnici v Rušah priklada dež. blagajnica 5181 gld. 73 kr., od katerih se je 4000 gld. marib. okr. zastopu, ki je delo prevzel bil, že plačalo; ostanek 1181 gld. 73 kr. se mu pa izplača, kadar odpravi okr. zastop nekatere napake, ki so se pri ogledu pokazale. Okrajnemu zastopu se je naložilo, da odkupljenje zemljišč, ki so za 7347 gld. 59 kr. cenjene, brž ko mogoče izvrši.

Zastran ceste do kolodvora v Središču je srenja pri dež. odboru prosila, da naj velja ta cesta kot „privozna cesta“, in torej dež. blagajnica dve tretjini stroškov prevzame. Ker je pa to ob enem srenjska cesta, in bi le treba bilo podaljšati okrajno cesto do kolodvora, kar pripada okr. zastopu, se prošnja Središčanom ni uslišala. Okr. zastop v Ormužu je pa sklenil, da se vsa cesta od Središča do Ormuža po potrjenem načrtu popravi, oni kosec do kolodvora pa med ceste II. reda vrstí; vsled tega je d. o. zagotovil k stroškom 2076 gld. 16 kr. iz dež. blagajnice priložiti 700 gld, ter je polovico tega zneska že izplačal.

Most čez Dravinjo in vravnanje okr. ceste I. reda do kolodvora v Poličanah stane z odkupljenjem zemljišča vred 8644 gld. 19 kr. Deželo stane 4283 gld. 22 kr., kar se je izplačalo, in le 100 gld. se je pridržalo do časa, da se nekatere pomanjkljivosti, ki so se pri ogledu pokazale, odpravijo.

O breški cesti glej poročilo o III. seji dež. zbora.

Za podporo pri okr. cestah I. reda prosilo je 40 okr. zastopov, in deželni odbor je do konca sept. 1873 v ta namen dovolil 59.124 gld., izplačal pa že 4950 gld. Nekterim okrajem, kakor: ormuškemu, konjiškemu, mariborskemu, rogačkemu, šentlensarkemu in šmarskemu se podpora za leto 1873 zato ni dovolila, ker še niso predložili računa, kako da se je podpora za l. 1872 porabila. — Doplačila pri okr. cestah I. reda (Eibiswald in Ptuj) za l. 1872 znašajo 900 gld.

Od 15.000 gld., ki so dovoljeni za okr. ceste II. reda v letu 1873, se je privolilo, stranoma tudi plačalo: Judenburškemu okraju 1600 gld., za popravljene most pri „misbeku“ v slovengraškem okraju 831 gld. 34 kr., kozjanskemu 1200 gld., arnuškemu 88 gld. 30 kr. — Od dovoljene podpore za tri prejšnja leta se je od konca avgusta 1872 četirim nemškim okrajem dalo 7761 gld. 76 kr. — Meseca sept. t. l. se je pregledala nova okr. cesta iz Planine v Sevnico, ter se je okr. zastopu sevnškemu izplačala četrta in poslednja svota 2500 gld., zè vsem je stala cesta dež. blagajnico 10.000 gld.

Prošnje ptujskega okr. zastopa, da se cesta iz Ptuja v Krapino v vrsto cest I. reda dene, ne more d. o. priporočati dež. zboru, ker se bo to vprašanje tačas rešilo, kedar se predloži umno izdelani načrt vseh cest po deželi.

Vravnanja voda. Za vravnanje Anize se je plačala svota dež. priklade za l. 1873, namreč 10.081 gld., in tudi že posodilo 5000 gld. od prve svote za leto 1874.

Prav zanimivo je pa poročilo gledé predora Drave pri spodnjem Dupleku. Drava vdira in spodjeda čedalje bolj zemljišča ob desnem bregu šent Martinske fare. Lani meseca okt. in decemb. je povodinj posebno veliko zemlje odnesla. Na sredini je postal že otok nakopičenega peska, ter se je Drava na 2 strugi razdelila, kar še bolj ovira napravo predora. Od l. 1871 že znašajo stroški za napravljanje predora, kterege še pa ni, 16.402 gld. 69 kr. — Kaj pa dela marib. okrajni zastop, da ta stvar naprej ne gre? „Denarjev nimamo za to“ — je nja odgovor. Že k dosedanjim stroškom bi bil moral okr. zastop plačati 4100 gld. 74 kr., ker jih pa ni zmogel, je d. o. še to svoto posodil proti temu, da se v 7mesečnih obrokih iz okr. priklade deželni blagajnici vrne, da le delo ne zaostane. — Kar je voda l. 1872 meseca dec. zopet škode napravila, se je letos m. febr. popraviti sklenilo za 3000 gld., in zopet je d. o. prevzel 1200 gld. teh stroškov proti temu, da tudi okr. zastop in dotični prebivalci svojo dolžnost storé, to je: vsak 300 gld. priloži. In da bi se gotovo že v spomladi t. l. delo v roke vzelo, je d. o. obema strankama še teh 600 gld. posodil. — Alj se je kaj storilo ali ne, poročilo ne poveda, ampak le še dostavlja, da se je dež. odbor obvezal, polovico stroška od 5986 gld. in 55 kr. za vravnanje pobjezja na desni strani pri Purkhartovem posestvu in pri otoku sv. Miklavža prevzeti, ter je v ta namen že 1000 gld. plačal, potem ko je zavod za vodne stavbe drugo polovico stroška prevzel in tudi 2000 gld. že odkazal.

Za vravnanje Save pri Brežicah in proti Vidmu je izplačal d. o. svoj delež 3358 gld.

Zastran vravnanja Savine se vleče stvar že celih 8 let, komisijoniralo, govorilo in pisalo se je že brez konca in kraja. Slednjič se je celjski okr. zastop do ministerstva notranjih zadev obrnil in